

จุฬามาศ ทิพย์ 2550: ขนาดพื้นที่อาศัยและลักษณะการใช้พื้นที่อาศัยของนกเงือก
คอแดง (*Aceros nipalensis*) โดยใช้วิทยุติดตามตัวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
จังหวัดอุทัยธานี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาวิชาชีววิทยาป่าไม้
ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจักขณ์ ฉิมโสม, Ph.D. 138 หน้า

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์หลักคือประเมินขนาดพื้นที่อาศัย และพื้นที่อาศัยที่
เหมาะสมของนกเงือกคอแดงโดยใช้วิทยุติดตามตัวในพื้นที่ป่าดิบเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ห้วยขาแข้ง ซึ่งทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2547 ถึงเดือนพฤษภาคม 2550 และ
ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบขนาดพื้นที่อาศัยของนกเงือกคอแดงในฤดูผสมพันธุ์ และนอกฤดู
ผสมพันธุ์ และระหว่างนกเงือกคอแดงด้วยกัน โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
(GIS) มาวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมร่วมกับวิธีการใช้สมการถดถอย
โลจิสติก (Logistic Regression Model)

จากการศึกษานกเงือกคอแดงโดยการติดวิทยุจำนวนรวม 3 ตัวจาก 2 รัง ตัวผู้ 1 ตัวและ
กลุ่มผสมพันธุ์ 1 คู่ พบว่าขนาดพื้นที่อาศัยของนกเงือกคอแดงทั้ง 3 ตัวมีขนาดเฉลี่ย $25.86 \pm S.D.$
1.7 ตารางกิโลเมตร โดยขนาดพื้นที่อาศัยของนกเงือกคอแดงระหว่างฤดูกาลมีความแตกต่างกัน
($Z = -2.439, P = 0.015$) แต่ไม่มีความแตกต่างระหว่างตัวผู้และตัวเมีย ($Z = -0.456, P = 0.648$)
และระหว่างตัวผู้ด้วยกัน ($Z = -0.293, P = 0.770$) โดยขนาดพื้นที่อาศัยของตัวผู้มีแนวโน้ม
มากกว่าตัวเมียทั้ง 2 ฤดูกาล ระยะทางการเคลื่อนที่เฉลี่ยรอบวันระหว่างนกเงือกคอแดงมีความ
แตกต่างกัน ($t = 1.993, df = 2,874, P = 0.046$) และมีความแตกต่างกันระหว่างฤดูกาล
($t = -4.403, df = 2,967, P = 0.000$) โดยนอกฤดูผสมพันธุ์มีระยะทางการเคลื่อนที่เฉลี่ยรอบวัน
มากกว่าฤดูผสมพันธุ์ พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยตลอดปีของนกเงือกคอแดงประกอบด้วย
4 ปัจจัยคือ ความสูง ความลาดชัน ชนิดป่าและแหล่งน้ำ จากการศึกษาแบบจำลองพื้นที่อาศัยที่
เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของนกเงือกคอแดงสามารถนำไปสู่การจัดการพื้นที่ป่าดิบเขาในเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งเพื่อการอนุรักษ์นกเงือกคอแดง และนกเงือกชนิดอื่น ๆ ต่อไป

